

**ĐỀ CƯƠNG TUYÊN TRUYỀN
KỶ NIỆM 110 NĂM NGÀY SINH ĐỒNG CHÍ CHU HUY MÂN
(17/3/1913 - 17/3/2023)**

*(Kèm theo Hướng dẫn số 63-HD/BTGTU ngày 27/02/2023
của Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy)*

I. KHÁI QUÁT TIỂU SỬ VÀ QUÁ TRÌNH HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA ĐỒNG CHÍ CHU HUY MÂN

Đồng chí Chu Huy Mân, tên khai sinh là Chu Văn Điều, sinh ngày 17/3/1913 tại xã Yên Lưu, Tổng Yên Trường, Phủ Hưng Nguyên (nay là xã Hưng Hòa, thành phố Vinh, tỉnh Nghệ An), mảnh đất địa linh, nhân kiệt, giàu truyền thống văn hiến, yêu nước và đấu tranh cách mạng. Chu Văn Điều đã sớm tiếp thu truyền thống quê hương và giác ngộ cách mạng.

Năm 1929, Chu Văn Điều tham gia cuộc mít tinh lớn của xã; trong cao trào cách mạng 1930 - 1931, được cử làm Đội phó Đội Tự vệ Đỏ; tháng 11/1930, được kết nạp vào Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong cuộc “Khủng bố trắng” của thực dân Pháp tháng 6/1931, Chu Văn Điều bị địch bắt. Sau nhiều ngày tra tấn dã man nhưng không khuất phục được ý chí quyết không “Quy thuận” của Chu Văn Điều, địch buộc phải thả anh.

Năm 1933, Đồng chí được cử làm Bí thư Chi bộ xã Yên Lưu; tháng 5/1935, Đồng chí đổi tên thành Chu Huy Mân với ý nghĩa là “Ngọc sáng”; năm 1936, là Bí thư Huyện ủy Hưng Nguyên. Từ năm 1937 - 1940, Đồng chí bị thực dân Pháp bắt giam nhiều lần ở nhà lao Vinh, đến năm 1940 bị đưa đi giam ở Đắc Glei rồi Đắc Tô, Kon Tum.

Năm 1943, đồng chí Chu Huy Mân vượt ngục, tiếp tục hoạt động cách mạng; tháng 9/1944, tham gia Ban Việt Minh tỉnh và Tỉnh ủy Quảng Nam; đầu tháng 8/1945, tham gia Ban Thường trực Ủy ban bạo động tỉnh Quảng Nam. Cách mạng tháng 8/1945 thành công, đồng chí Chu Huy Mân được bầu làm Phó Bí thư Tỉnh ủy Quảng Nam; tháng 9/1945, Đồng chí vào Quân đội và được phân công làm Chính trị viên Chi đội (Tỉnh đội).

Sau một thời gian ổn định tình hình, Xứ ủy Trung Kỳ điều động đồng chí Chu Huy Mân ra Huế giao trọng trách Chủ tịch Ủy ban quân chính Khu C, gồm các tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên, Quảng Nam. Từ cuối năm 1946 đến tháng 5/1951, Đồng chí được giao giữ nhiều chức vụ quan trọng của Quân đội: Trưởng ban Kiểm tra Đảng, Quân khu ủy viên Khu Việt Bắc; Trung đoàn trưởng kiêm Bí thư Trung đoàn ủy Trung đoàn 72, Trung đoàn 74 Cao Bằng và Trung đoàn 174 Cao - Bắc - Lạng (1947 - 1949), trực tiếp chỉ huy Trung đoàn 72 tham gia Chiến dịch Việt Bắc - Thu Đông 1947, chỉ huy Trung đoàn 74 sang giúp cách mạng Trung Quốc đánh quân Tưởng (1948 - 1949), chỉ huy Trung đoàn 174 tham gia đánh trận then chốt Đông Khê trong Chiến dịch Biên Giới 1950 thắng lợi; Phó Chính ủy, Chính ủy Đại đoàn 316, Bí thư Đảng ủy Đại đoàn 316 (tháng 5/1951), cùng cán bộ, chiến sĩ Đại đoàn tham gia nhiều chiến dịch, từ Bắc Giang đến Hòa Bình, Tây Bắc, Thượng Lào và Chiến dịch Điện Biên Phủ.

Từ năm 1954 - 1961, đồng chí Chu Huy Mân được giao đảm nhiệm các chức vụ: Đoàn trưởng Bí thư Đảng ủy Đoàn chuyên gia quân sự Việt Nam tại Lào (tháng 8/1954 - 5/1957; tháng 8 - 12/1957 và 1959 - 1960); Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Quân khu 4 (năm 1957); Bí thư Khu ủy Tây Bắc, đồng thời là Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Quân khu Tây Bắc (năm 1958); Tư lệnh kiêm Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Quân khu 4 (năm 1961).

Năm 1962, Đồng chí được cử đi học tại Học viện Quân sự Phơ-run-de (Liên Xô). Tháng 9/1963, Đồng chí được Trung ương Đảng điều vào chiến trường Quân khu 5 và giữ các chức vụ: Trưởng đoàn Kiểm tra của Đảng ủy Quân sự Trung ương nghiên cứu công việc của Quân khu 5; Phó Bí thư Khu ủy rồi Bí thư Quân khu ủy, Chính ủy Quân khu 5.

Tháng 8/1965, Đồng chí đảm nhiệm chức vụ Tư lệnh kiêm Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Mặt trận B3 - Tây Nguyên. Năm 1967, Đồng chí đảm nhiệm chức vụ Phó Bí thư Khu ủy, Tư lệnh, Phó Chính ủy, Phó Bí thư Quân khu ủy Khu 5; cuối năm 1975 là Tư lệnh kiêm Chính ủy, Bí thư Quân khu ủy Khu 5.

Sau ngày 30/4/1975 giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, Đồng chí tiếp tục giữ chức Tư lệnh, Bí thư Đảng ủy, Chính ủy Quân khu 5.

Tháng 3/1977 - 12/1986, Đồng chí đảm nhiệm chức vụ Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, Phó Bí thư Đảng ủy Quân sự Trung ương, Trưởng ban Kiểm tra Đảng ủy Quân sự Trung ương, Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước tháng 7/1981.

Năm 1958, Đồng chí được phong quân hàm Thiếu tướng; thăng quân hàm vượt cấp từ Thiếu tướng lên Thượng tướng năm 1974; Đại tướng năm 1980.

Tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III (năm 1960), Đồng chí được bầu là Ủy viên chính thức Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IV (năm 1976) và Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ V (năm 1982), Đồng chí được bầu lại vào Ban Chấp hành Trung ương Đảng, được Trung ương bầu vào Bộ Chính trị. Đồng chí là đại biểu Quốc hội khóa II, VI, VII.

Tháng 12/1986, Đồng chí nghỉ công tác.

Đồng chí Chu Huy Mân từ trần ngày 01/7/2006, hưởng thọ 93 tuổi.

Do công lao và thành tích hoạt động cách mạng, Đồng chí được Đảng và Nhà nước tặng thưởng Huân chương Sao Vàng, Huân chương Hồ Chí Minh, Huy hiệu 70 năm tuổi Đảng cùng nhiều huân, huy chương và phần thưởng cao quý khác của Đảng, Nhà nước ta và các nước bạn.

II. NHỮNG CÔNG HIẾN TO LỚN, QUAN TRỌNG CỦA ĐỒNG CHÍ CHU HUY MÂN ĐỐI VỚI SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG VÀ DÂN TỘC

1. Đồng chí Chu Huy Mân - Nhà quân sự tài ba của Quân đội nhân dân Việt Nam, người chiến sĩ quốc tế trong sáng

Ngay từ những năm tháng đầu tiên tham gia cách mạng, đồng chí Chu Huy Mân đã gắn bó với lực lượng vũ trang. Vận dụng đường lối, nghệ thuật quân sự của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đồng chí luôn luôn sâu sát thực tiễn chiến trường, tổng kết,

đúc rút, đề ra những phương châm, phương pháp tác chiến phù hợp, qua đó không ngừng trưởng thành trong thực tiễn chiến tranh cách mạng giải phóng dân tộc và trở thành một nhà quân sự tài năng của Quân đội nhân dân Việt Nam. Tài thao lược của Đồng chí gắn liền với nhiều chiến công vang dội của quân và dân ta trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược.

Trong cao trào Xô Viết Nghệ Tĩnh 1930 - 1931, đồng chí Chu Huy Mân đã lãnh đạo Đội Tự vệ Đỏ đẩy mạnh đấu tranh bảo vệ chính quyền cách mạng. Trên cương vị Bí thư Chi bộ xã Yên Lưu, Đồng chí đã trực tiếp lãnh đạo phục hồi sau “Khủng bố trắng” của thực dân Pháp (1933 - 1935) và tích cực tham gia các hoạt động trong phong trào đấu tranh đòi dân sinh, dân chủ trong giai đoạn 1936 - 1939, xây dựng cơ sở và lãnh đạo phong trào đấu tranh của công nhân nhà máy xe lửa Trường Thi, tạo được tiếng vang lớn, góp phần lan tỏa, thúc đẩy phong trào đấu tranh của công nhân ở nhiều địa phương trong cả nước.

Giai đoạn phục hồi sau “Khủng bố trắng” của kẻ thù, dưới sự lãnh đạo của Chi bộ Yên Lưu, trực tiếp là đồng chí Chu Huy Mân, phong trào ở Yên Lưu vẫn được duy trì và phát triển mạnh.

Trong giai đoạn 1937 - 1942, đồng chí Chu Huy Mân nhiều lần bị địch bắt, giam cầm, đánh đập, tra tấn dã man và đưa đến nhiều nhà lao, như: Vinh (Nghệ Tĩnh), Đắc Glei, Đắc Tô (Kon Tum). Trong chốn lao tù, Đồng chí luôn giữ vững khí tiết của một người cộng sản kiên trung; tham gia lãnh đạo cuộc đấu tranh chống chế độ hà khắc của nhà tù đế quốc, biến nhà tù thành trường học cách mạng.

Năm 1944, khi được cử vào Ban Việt Minh tỉnh Quảng Nam và là lãnh đạo nòng cốt, Đồng chí có nhiều đóng góp cho việc tập hợp lực lượng, củng cố và phát triển phong trào cách mạng trong toàn tỉnh, chuẩn bị lực lượng tiến tới tổng khởi nghĩa giành chính quyền. Tháng 8/1945, Đồng chí đã trực tiếp chỉ huy cuộc khởi nghĩa của Nhân dân chiếm thành Quảng Nam, chỉ huy lực lượng tự vệ vũ trang hỗ trợ cho các huyện, tham gia lãnh đạo Tổng khởi nghĩa tại tỉnh Quảng Nam giành thắng lợi. Thắng lợi của cuộc khởi nghĩa đã đưa Quảng Nam trở thành một trong những tỉnh khởi nghĩa thành công sớm nhất trong cả nước, góp phần thúc đẩy Cách mạng Tháng Tám năm 1945 trên toàn quốc giành thắng lợi hoàn toàn. Chính quyền Quảng Nam được thành lập, đồng chí Chu Huy Mân được bầu làm Phó Bí thư Tỉnh ủy và được phân công làm Chính trị viên Chi đội (Tỉnh đội). Cuối năm 1945, Đồng chí được Trung ương điều ra Huế giữ chức Chủ tịch Ủy ban Quân chính khu C (gồm 4 tỉnh Bắc Trung Bộ) sau đó lần lượt đảm nhiệm nhiều cương vị quan trọng của Quân đội và của Đảng, Nhà nước trên các mặt trận nóng bỏng, ác liệt nhất ở cả trong nước và các nước bạn Lào, Trung Quốc.

Trong Chiến dịch Việt Bắc - Thu Đông 1947, trên cương vị Trung đoàn trưởng Trung đoàn 72, Đồng chí đã phối hợp với chính quyền tỉnh Bắc Kạn chủ động chuẩn bị về mọi mặt, tổ chức đánh địch nhiều trận giành thắng lợi, góp phần buộc quân Pháp phải rút khỏi Bắc Kạn. Năm 1948, đồng chí được cấp trên điều lên Cao Bằng giữ chức Trung đoàn trưởng Trung đoàn 74 kiêm Bí thư Đảng ủy Trung đoàn. Đồng chí đã tập trung lãnh đạo đơn vị vừa huấn luyện, vừa bào đảm đời sống bộ đội, vừa sẵn sàng thực hiện các nhiệm vụ chiến đấu. Cuối tháng 8/1948, thực hiện Chỉ thị của Bộ Tổng chỉ huy, đồng chí Chu Huy Mân đã chỉ huy Trung đoàn

74 sang giúp cách mạng Trung Quốc đánh quân Tưởng, mở rộng căn cứ địa ở vùng Tả Giang, tiến hành Chiến dịch Thập Vạn Đại Sơn giành thắng lợi, được Đảng, Chính phủ và Nhân dân Trung Quốc đánh giá cao.

Tháng 8/1949, đứng trước yêu cầu của tình hình cách mạng mới, Bộ Tổng tư lệnh quyết định chọn lựa các trung đoàn 74, 72 và 28, lấy 3 tiểu đoàn mạnh thành lập Trung đoàn 174 (Cao – Bắc – Lạng). Đồng chí Chu Huy Mân được Bộ và Tổng Quân ủy chỉ định làm Chính trị Ủy viên, Bí thư Đảng ủy Trung đoàn. Sự ra đời của Trung đoàn 174 cùng các đơn vị chủ lực khác đánh dấu bước trưởng thành của quân đội ta. Năm 1950, Đồng chí đã chỉ huy Trung đoàn 174 tham gia đánh trận then chốt Đông Khê và giành thắng lợi trong Chiến dịch Biên giới.

Ngày 01/5/1951, Đại đoàn 316 được thành lập. Đồng chí Chu Huy Mân được phân công giữ các chức vụ Phó Chính ủy, Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Đại đoàn. Trên cương vị Phó Chính ủy, Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Đại đoàn 316, Đồng chí đã cùng tập thể lãnh đạo, chỉ huy Đại đoàn tham gia nhiều chiến dịch, từ Bắc Giang đến Hòa Bình, Tây Bắc, Thượng Lào, đánh thắng nhiều trận, tiêu biểu là tiến công cứ điểm Đồi A1, cứ điểm C1, C2 trong Chiến dịch Điện Biên Phủ.

Trong kháng chiến chống thực dân Pháp, trên cương vị Trung đoàn trưởng, Bí thư Đảng ủy các trung đoàn 72, 74, 174; Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Đại đoàn 316, đồng chí Chu Huy Mân đã lãnh đạo, chỉ huy đơn vị tham gia nhiều chiến dịch lớn, lập nhiều chiến công vẻ vang, góp phần làm nên những chiến thắng Việt Bắc – Thu Đông (1947), chiến dịch Biên giới (1950), chiến dịch Điện Biên Phủ (1954),... góp phần quan trọng vào thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Pháp.

Tháng 5/1958, đồng chí Chu Huy Mân nhận quyết định về làm Chính ủy, Bí thư Đảng ủy Quân khu Tây Bắc. Đồng chí hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao xây dựng Tây Bắc thành vùng căn cứ địa vững chắc cho cách mạng Việt Nam và cầu nối đoàn kết chiến đấu của hai dân tộc Việt - Lào.

Quán triệt tư tưởng quân sự Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng về chiến tranh nhân dân vào thực tiễn chiến trường; với tài năng quân sự và nhãn quan chính trị sắc sảo, Đồng chí luôn có những dự đoán và phát hiện những vấn đề nảy sinh trên chiến trường để xác định cách đánh phù hợp. Đồng chí đã chỉ đạo lực lượng vũ trang tích cực thực hiện phương châm kết hợp đấu tranh quân sự với đấu tranh chính trị, đánh địch bằng hai chân, ba mũi giáp công trên cả ba vùng chiến lược. Đồng chí luôn bám sát thực tế chiến trường để kịp thời hướng dẫn, chỉ thị cho các đơn vị, các địa phương tăng cường phối hợp chiến đấu. Nghệ thuật quân sự, đặc biệt là nghệ thuật chiến dịch tổng hợp gồm hai lực lượng: Chính trị (đấu tranh chính trị, binh vận), quân sự (ba thứ quân) là một trong những phát triển sáng tạo, độc đáo, nổi bật của chiến tranh cách mạng Việt Nam và của quân dân Khu 5, trong đó có sự đóng góp của đồng chí Chu Huy Mân.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, đồng chí Chu Huy Mân đã cùng tập thể Khu ủy, Quân khu ủy và Bộ Tư lệnh Quân khu 5 lãnh đạo quân và dân ta lần lượt đánh bại các chiến lược, chiến thuật của địch. Khu 5 là địa phương “Đi đầu diệt Mỹ” với những chiến công vang dội, như Núi Thành, Vạn Tường, Plei Me - Ia Đrăng. Khu 5 cũng là chiến trường Đồng chí đã tham gia chỉ đạo xây dựng thành công “Vành đai diệt Mỹ” - một hình thức đánh giặc độc đáo, sáng tạo của chiến

tranh nhân dân Việt Nam; chỉ đạo và tổ chức thực hiện thắng lợi các chiến dịch tiến công tổng hợp Ba Gia (1965), Sa Thầy (1966), Tết Mậu Thân (1968), bắc Bình Định (1972), chiến dịch Huế, Đà Nẵng (1975)..., góp phần cùng quân dân cả nước “Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào”, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Những phát kiến độc đáo, mang tính đột phá chiến lược trong lãnh đạo xây dựng, phát huy thế trận chiến tranh nhân dân, phát động toàn dân quyết tâm đánh giặc của đồng chí Chu Huy Mân cùng các đồng chí trong Đảng ủy Bộ Tư lệnh Quân khu 5, Đảng ủy mặt trận Tây Nguyên trong kháng chiến chống Mỹ, cứu nước là những bài học kinh nghiệm quý còn nguyên giá trị trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay.

Đất nước thống nhất, giang sơn thu về một mối, đồng chí Chu Huy Mân tiếp tục tham gia công tác trong quân đội. Đồng chí Chu Huy Mân đã cùng Đảng ủy Quân sự Trung ương và Bộ Quốc phòng đề xuất với các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước nhiều chủ trương và quyết sách đúng đắn, đồng thời trực tiếp lãnh đạo thực hiện thắng lợi nhiệm vụ quân sự, quốc phòng, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, chăm lo xây dựng quân đội theo hướng “Cách mạng, chính quy và từng bước hiện đại”.

Không chỉ là một cán bộ lãnh đạo cấp cao mẫu mực của Đảng, Nhà nước và quân đội, đồng chí Chu Huy Mân còn là một vị tướng có nhiều đóng góp cho sự nghiệp quốc tế cao đẹp của Đảng và dân tộc.

Trong kháng chiến chống thực dân Pháp, đồng chí Chu Huy Mân đã cùng Trung đoàn 74 tham gia giúp cách mạng Trung Quốc tiêu diệt quân Tưởng Giới Thạch, mở rộng căn cứ địa Hoa Nam (năm 1948) và sát cánh cùng Quân giải phóng nhân dân Trung Quốc trong chiến dịch Thập Vạn Đại Sơn (năm 1949). Những thắng lợi này đã góp phần vào thắng lợi chung trong sự nghiệp giải phóng Trung Quốc, góp phần xây đắp tình hữu nghị giữa Nhân dân hai nước. Trong hoàn cảnh vô cùng khó khăn của cách mạng Việt Nam trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, thắng lợi đó biểu thị tinh thần quốc tế trong sáng của Quân đội nhân dân Việt Nam trong đó có sự đóng góp quan trọng của Chính ủy Chu Huy Mân.

Trong kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, đồng chí Chu Huy Mân đã nhiều lần được Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh tin tưởng giao trọng trách sang giúp cách mạng Lào. Đặc biệt trong thời gian 1954 - 1957 và 1960 - 1961, hai lần Đồng chí được cử làm Đoàn trưởng, Bí thư Đảng ủy Đoàn cố vấn chuyên gia quân sự Việt Nam giúp cách mạng Lào, trong lần thứ hai, Đồng chí làm Tổng cố vấn cho Chính phủ liên hiệp phái hữu do Hoàng thân Xuvanna Phuma làm Thủ tướng. Thấm nhuần lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Giúp bạn là mình tự giúp mình”, với tư duy sắc sảo về chính trị, quân sự và kinh nghiệm dày dặn qua nhiều năm làm công tác lãnh đạo, chỉ huy chiến đấu ở Việt Nam, Đồng chí đã góp phần quan trọng giúp cách mạng Lào không ngừng phát triển và giải quyết thành công các nhiệm vụ công tác trọng tâm, cơ bản, có ý nghĩa quyết định trong xây dựng và chiến đấu. Đồng chí đã đóng góp công lớn trong việc xây dựng cơ quan Bộ Quốc phòng và các lực lượng vũ trang Pathét Lào; củng cố Chính phủ cách mạng Lào và giúp bạn tổ chức những trận đánh lớn giành được thắng lợi vẻ vang. Bằng những

hoạt động của mình, Đồng chí đã góp phần vun đắp mối quan hệ hữu nghị, liên minh chiến đấu đặc biệt hai nước Việt Nam - Lào.

Đối với nhiệm vụ quốc tế tại Campuchia, Đồng chí luôn quán triệt để bộ đội nhận thức rõ nguồn gốc cuộc chiến tranh, sự chính nghĩa của ta và mối quan hệ giữa Nhân dân hai nước. Đồng chí thường căn dặn: “Phải luôn nắm vững tinh thần quan điểm đoàn kết quốc tế của Đảng, quán triệt tốt ý thức chăm lo xây dựng và củng cố mối quan hệ đoàn kết đặc biệt giữa nhân dân ba nước anh em... phải chú trọng tìm hiểu hoàn cảnh lịch sử quân đội mỗi nước thể hiện tinh thần hết sức khiêm tốn, học tập lẫn nhau, tôn trọng tinh thần độc lập tự chủ của bạn, không được có thái độ áp đặt khi giới thiệu kinh nghiệm của quân đội ta cho bạn... phải quán triệt quan điểm giúp bạn là tự giúp mình, nhận phần khó về mình, cố gắng đáp ứng tốt nhất các yêu cầu của bạn đặt ra”¹.

Đồng chí Chu Huy Mân đã tỏ rõ tài năng, sự sáng tạo đầy bản lĩnh với sự quyết đoán cao của nhà lãnh đạo quân sự - chính trị toàn diện, đã hoàn thành mọi nhiệm vụ quốc tế rất khó khăn, phức tạp mà Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh tin tưởng giao cho. Thành công đó biểu thị tinh thần quốc tế trong sáng của anh bộ đội Cụ Hồ, phẩm chất cao quý của nhà chỉ huy quân sự - chính trị xuất sắc của Quân đội nhân dân Việt Nam - đồng chí Hai Mạnh - Chu Huy Mân.

2. Đồng chí Chu Huy Mân - Nhà chính trị xuất sắc của Đảng, cách mạng Việt Nam

Đồng chí Chu Huy Mân là nhà chính trị xuất sắc, người cán bộ lãnh đạo, chỉ huy luôn sâu sát thực tế, giữ nghiêm kỷ luật và nguyên tắc công tác; luôn chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ về phẩm chất đạo đức, năng lực và tác phong công tác; chăm lo xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức, coi trọng nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng để Đảng xứng đáng với vị thế Đảng cầm quyền.

Trên cương vị là một người lãnh đạo công tác đảng trong quân đội, đồng chí Chu Huy Mân đặc biệt quan tâm, coi trọng công tác đảng, công tác chính trị, xây dựng nhân tố chính trị tinh thần, giữ vững nguyên tắc Đảng lãnh đạo quân đội tuyệt đối, trực tiếp và toàn diện. Đồng chí đã đề ra nhiều biện pháp quan trọng nâng cao hiệu lực các mặt hoạt động công tác đảng, công tác chính trị trong quân đội; chú trọng công tác xây dựng, củng cố đội ngũ cán bộ trong quân đội.

Phẩm chất của nhà chính trị tài năng, sắc sảo được khẳng định ở những chỉ đạo quan trọng trong công tác tư tưởng chính trị, đã động viên, cổ vũ tinh thần, sức mạnh, ý chí quyết chiến của cán bộ, chiến sĩ ở những giai đoạn đầy cam go, ác liệt của cuộc chiến đấu. Theo Đồng chí, xây dựng tư tưởng, bản lĩnh của mỗi cán bộ, chiến sĩ trước trận đánh là nhân tố quyết định sự thành bại, công tác tư tưởng phải trở thành nhiệm vụ hàng đầu. Đồng chí rất quan tâm chỉ đạo mở lớp chỉnh huấn chính trị, bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cho bộ đội, đề cao tự phê bình và phê bình. Với những cách làm cụ thể, sáng tạo, khoa học, các cuộc chỉnh huấn đã

¹ Đại tướng Chu Huy Mân, nhà chính trị, quân sự tài ba, tấm gương sáng về đạo đức cách mạng (Hồi ký), tr.126-127.

truyền được cảm hứng cách mạng to lớn, góp phần tạo thành sức mạnh tổng hợp giúp quân và dân giành thắng lợi.

Trên từng cương vị công tác, từ cấp trung đoàn, cho đến cương vị Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước, Phó Bí thư Đảng ủy Quân sự Trung ương, Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, đồng chí Chu Huy Mân thường xuyên chăm lo xây dựng, củng cố sức mạnh chiến đấu của lực lượng vũ trang. Đặc biệt, đồng chí Chu Huy Mân rất chăm lo củng cố, nâng cao sức chiến đấu của các tổ chức đảng trong lực lượng vũ trang; xây dựng Đảng bộ Quân đội trong sạch, vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng và tổ chức; xây dựng cơ quan chính trị và đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ chính ủy, chính trị viên các cấp.

Trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Đồng chí luôn coi trọng công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, đặc biệt kinh nghiệm đánh giặc giữ nước của cha ông; chủ động tháo gỡ khó khăn, thách thức, tìm tòi các phương pháp công tác táo bạo, hiệu quả.

Với kinh nghiệm thực tiễn phong phú, tầm nhìn chiến lược sâu rộng, trên các cương vị Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước, kiêm Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, Đồng chí đã cùng các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Đảng ủy Quân sự Trung ương và Bộ Quốc phòng nghiên cứu, xây dựng nhiều văn bản mang tầm chiến lược về chính trị, quân sự, quốc phòng, đặc biệt là vấn đề xây dựng, chỉnh đốn Đảng, bồi dưỡng, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên; chống bệnh quan liêu, độc đoán, chuyên quyền, tham ô, lãng phí. Đồng chí Chu Huy Mân đã lãnh đạo, chỉ đạo các cơ quan chức năng của Tổng cục Chính trị thực hiện quán triệt, phổ biến, hướng dẫn các đơn vị trong toàn quân thực hiện nghiêm túc nội dung của Nghị quyết số 07-NQ/TW ngày 15/12/1982 của Bộ Chính trị về việc đổi mới, hoàn thiện cơ chế lãnh đạo của Đảng đối với Quân đội nhân dân Việt Nam, sự nghiệp quốc phòng và thực hiện chế độ một người chỉ huy trong quân đội. Từ việc bám sát thực tiễn, Đồng chí đã kịp thời báo cáo giúp Bộ Chính trị sớm phát hiện những vấn đề nảy sinh trong việc đổi mới cơ chế lãnh đạo của Đảng, đề từ đó tham mưu, đề xuất với Bộ Chính trị ra Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 04/7/1985 về tiếp tục kiện toàn cơ chế lãnh đạo của Đảng đối với Quân đội nhân dân Việt Nam và sự nghiệp quốc phòng, góp phần giữ vững, củng cố, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với quân đội. Những đóng góp của đồng chí Chu Huy Mân mang tư duy chiến lược của một nhà chính trị sâu sắc, sát thực tiễn. Những đóng góp đó đã góp phần trực tiếp xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam ngày càng trưởng thành vững mạnh, đặc biệt là về chính trị, tạo ra cơ sở vững chắc để quân đội tiếp tục phát triển, đáp ứng tốt yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Mặc dù đã về nghỉ công tác, Đồng chí vẫn có những đóng góp lớn trong đề xuất với Đảng về sự cần thiết và cấp bách phải tiếp tục hoàn thiện cơ chế lãnh đạo của Đảng trong Quân đội để kịp thời ban hành Nghị quyết số 51-NQ/TW ngày 20/7/2005 về tiếp tục hoàn thiện cơ chế lãnh đạo của Đảng, thực hiện chế độ một người chỉ huy gắn với thực hiện chế độ chính ủy, chính trị viên trong

Quân đội nhân dân Việt Nam. Nghị quyết đã tạo ra bước ngoặt lịch sử trong sự trưởng thành, phát triển của Quân đội, góp phần củng cố vững chắc và giữ vững nguyên tắc Đảng lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt với Quân đội.

3. Đồng chí Chu Huy Mân - Người cộng sản kiên trung, mẫu mực, học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Ngay từ những năm tháng hoạt động ở quê nhà và thời gian bị thực dân Pháp giam cầm, đồng chí Chu Huy Mân luôn là biểu tượng ngời sáng của tinh thần gan thép, niềm tin tất thắng vào sự nghiệp cách mạng do Đảng lãnh đạo và trở thành tấm gương tiêu biểu cho ý chí chiến đấu kiên cường, bất khuất của người cộng sản trước kẻ thù tàn bạo. Là người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, suốt hai cuộc kháng chiến trường kỳ, gian khổ của dân tộc, trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đồng chí Chu Huy Mân luôn đặt lợi ích của Tổ quốc, của Đảng lên trên lợi ích cá nhân; suốt đời cống hiến vì sự nghiệp cách mạng, thực sự “Cần, kiệm, liêm chính, chí công, vô tư”, không chịu lùi bước trước khó khăn, thử thách, luôn có mặt ở những nơi nguy hiểm, khó khăn nhất, chung lưng, đấu cật với đồng chí, đồng đội, sâu sát cơ sở, hết lòng phục vụ Tổ quốc, phụng sự Nhân dân. Đồng chí luôn thể hiện bản lĩnh chính trị vững vàng; có tác phong lãnh đạo, chỉ huy kiên quyết, mưu lược, sáng tạo, tôn trọng nguyên tắc, phát huy dân chủ và giữ nghiêm kỷ luật; đồng thời, luôn chân tình, gần gũi thương yêu đồng chí, đồng đội.

Quá trình hoạt động cách mạng của đồng chí Chu Huy Mân từ buổi ban đầu cho đến khi giữ những cương vị lãnh đạo cao cấp của Đảng và Quân đội, đồng chí luôn được Đảng, Nhà nước và Chủ tịch Hồ Chí Minh tin tưởng giao nhiệm vụ và trọng trách vào những thời điểm khó khăn, nhưng bằng bản lĩnh và tài năng, đồng chí luôn xông xáo, thâm nhập sâu vào cuộc sống của đồng bào, chiến sĩ, gần bó, lẫn lộn trong các phong trào cách mạng, các chiến trường gian khổ, một lòng, một dạ cống hiến hết mình, tìm tòi, sáng tạo để lãnh đạo, chỉ đạo cách mạng thành công như lúc sinh thời Đồng chí từng nói với các đồng đội: “Vinh quang nhất của cuộc đời là được cống hiến, cống hiến hết mình cho Tổ quốc, cho Nhân dân; Tôi vào Đảng là hoàn toàn tự nguyện, suốt đời hy sinh, chiến đấu vì Tổ quốc, vì Nhân dân”².

Là cán bộ cao cấp của Đảng, luôn cống hiến, hy sinh cho sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, hết mình cho sự nghiệp xây dựng, chỉnh đốn Đảng, luôn đề cao yếu tố then chốt nhất là phải giáo dục cán bộ, đảng viên có bản lĩnh chính trị cao, dám nhìn thẳng vào sự thật để nói rõ sự thật. Đồng chí từng nói: Một đảng viên cộng sản, một cán bộ cách mạng nếu không dám nhìn sự thật thì dù ở cấp nào cũng là đã hư hỏng; Cách làm cần thiết là hằng năm toàn Đảng có một cuộc học tập chính trị, kết hợp tự phê bình và phê bình nghiêm túc. Làm từ trên xuống dưới, không từ một ai. Nhưng tự phê bình và phê bình phải đi kèm nhiều biện pháp khác, đặc biệt phải kết hợp giữa những biện pháp “Mạnh tay” với việc tạo cơ hội cho cán bộ, đảng viên mắc khuyết điểm khắc phục, sửa chữa.

Mẫu mực trong lời nói và hành động, đồng chí Chu Huy Mân luôn giữ vững nhân cách và bản lĩnh của người cộng sản, một lòng, một dạ phụng sự Tổ quốc,

² Đại tướng Chu Huy Mân, nhà quân sự, chính trị song toàn, người cộng sản kiên trung, mẫu mực. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2013, tr.20

phục vụ Nhân dân, phấn đấu hy sinh vì sự nghiệp cách mạng, là một tấm gương sáng về phẩm chất, đạo đức của “Bộ đội Cụ Hồ”. Trong lao tù hay ngoài chiến trận, khi công tác hay trong sinh hoạt đời thường, đồng chí Chu Huy Mân luôn thể hiện đức hy sinh, lòng dũng cảm, trí thông minh, sống trung thực, thẳng thắn, nghiêm nghị, giản dị, cần kiệm, nghiêm khắc với mọi biểu hiện hách dịch, hình thức, quan liêu; chan hòa, gần gũi với cán bộ, chiến sĩ, đồng bào, đồng chí. Nhiều năm bị giam cầm trong nhà lao đế quốc, thực dân, dù bị kẻ thù tra tấn, đánh đập hết sức dã man, nhưng đồng chí vẫn luôn kiên định một lòng theo Đảng, tin tưởng vào thắng lợi của cách mạng, nuôi dưỡng ý chí và tích cực tổ chức các cuộc đấu tranh với kẻ thù. Trong chiến tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc và làm nghĩa vụ quốc tế, đồng chí Chu Huy Mân luôn xông pha trên khắp các chiến trường nóng bỏng, vì sự nghiệp cách mạng, vì độc lập, tự do, ấm no, hạnh phúc của Nhân dân, gương mẫu học tập và làm theo lời dạy của Bác Hồ về cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Đồng chí là người lãnh đạo, chỉ huy mẫu mực về phong cách sâu sát thực tiễn, gần gũi, thương yêu đồng chí, đồng đội và thường căn dặn cán bộ các cấp: Xương máu của chiến sĩ là vốn quý giá của dân tộc, của quân đội và của mỗi gia đình chiến sĩ, vì vậy, để bộ đội tồn tại là một trách nhiệm lớn của người chỉ huy. Trong chiến đấu, đồng chí thường xuống đơn vị cơ sở, ra tận chiến hào để chỉ đạo và cùng cán bộ, chiến sĩ tìm cách khắc phục khó khăn, quyết tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Trong thiên tai, đồng chí luôn xông pha vào những nơi khó khăn, nguy hiểm nhất để chỉ đạo các lực lượng cứu giúp Nhân dân, sẵn sàng nhường cơm, sẻ áo cho đồng bào, chăm lo cho chiến sĩ.

Tháng 12/1986, sau khi hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ Đảng, Nhà nước giao, về với cuộc sống đời thường, đồng chí Chu Huy Mân vẫn luôn nêu cao phẩm chất, ý chí của người cộng sản, vị tướng của Nhân dân, có nhiều trăn trở, tiếp tục có những đóng góp quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng Đảng và Quân đội.

Trên mọi cương vị, đồng chí Chu Huy Mân luôn thể hiện là người chiến sĩ cộng sản trung kiên, “Một cán bộ cần mẫn, một nhà lãnh đạo tài năng, một vị tướng thao lược”, “Rất quan tâm đến đạo lý sống ... Lo thì lo trước mọi người, vui thì vui sau mọi người”³, đúng như lời đồng chí Đại tướng Võ Nguyên Giáp nhận xét: “Suốt cuộc đời, đồng chí Chu Huy Mân đã đem hết ý chí, sức lực và trí tuệ góp phần vào sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc cho đến những ngày cuối đời, đồng chí vẫn suy nghĩ, lo lắng nhiều đến nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng”⁴.

*

* *

Với chín mươi ba tuổi đời, 76 năm tuổi Đảng, đồng chí Chu Huy Mân đã đem hết ý chí, sức lực, tài năng cống hiến cho sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, dân tộc và Quân đội. Cả cuộc đời hoạt động cách mạng của Đồng chí là một tấm gương sáng ngời, mẫu mực, tiêu biểu về một lòng trung với Đảng, hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, suốt đời chiến đấu vì lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, vì lợi ích của dân tộc, vì hạnh phúc của Nhân dân, vì sự lớn mạnh và chiến thắng của Quân đội nhân dân Việt Nam, có bản lĩnh kiên

³ Đại tướng Chu Huy Mân, nhà quân sự, chính trị song toàn, người cộng sản kiên trung, mẫu mực, Sđd, tr. 24-25.

⁴ Đại tướng Chu Huy Mân, nhà quân sự, chính trị song toàn, người cộng sản kiên trung, mẫu mực, Sđd, tr.18-19.

cường của người chiến sĩ cộng sản trước mọi khó khăn, thử thách, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng.

Kỷ niệm 110 năm Ngày sinh của đồng chí Chu Huy Mân vào thời điểm toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đang ra sức phấn đấu thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng và các nghị quyết, kết luận của Trung ương, đặc biệt là Kết luận số 21-KL/TW ngày 25/10/2021 của Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về *đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “Tự diễn biến”, “Tự chuyển hóa”* nhằm tiếp tục nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng, tập trung chăm lo xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Đây là đợt sinh hoạt chính trị có ý nghĩa sâu sắc để tôn vinh, tri ân những cống hiến to lớn của đồng chí Chu Huy Mân với sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, dân tộc và Quân đội nhân dân; qua đó tiếp tục giáo dục lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, truyền thống cách mạng, lịch sử, tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, ý chí khát vọng sống, cống hiến vì Tổ quốc, vì Nhân dân cho đồng bào, đồng chí, nhất là thế hệ trẻ.

Học tập tấm gương bản lĩnh, trí tuệ, trọn đời hiến dâng cho Đảng, vì đất nước, vì Nhân dân, vì các lực lượng vũ trang của đồng chí Chu Huy Mân, chúng ta nguyện nêu cao ý chí cách mạng, đoàn kết, chung sức, chung lòng không ngừng phấn đấu, tu dưỡng, rèn luyện về ý chí, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, tinh thần cách mạng của người cộng sản; quyết tâm thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng để sớm hiện thực hóa mục tiêu cao cả phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

BAN TUYÊN GIÁO TRUNG ƯƠNG - TỔNG CỤC CHÍNH TRỊ QĐND VIỆT NAM